

Име

Регионално управление на горите – Кюстендил

Местонахождение

РУГ – Кюстендил носи името на град Кюстендил, където се намира и седалището на неговата администрация. Територията на Регионалното управление обхваща централните части на Западна България като граничи на североизток и изток с РУГ – София, на юг с РУГ – Благоевград и на запад се ограничава от държавната граница с Република Македония и Югославия.

Съгласно административно-териториалната подялба на страната, РУГ – Кюстендил стопанисва горския фонд на територията на **област Кюстендил** и следните общини: Трън, Трекляно, Кюстендил, Невестино, Брезник, Ковачевци, Земен, Радомир, Бобовдол, Бобошево, Дупница, Сапарева баня, Кочериново и Рила.

РУГ – Кюстендил включва 8 държавни лесничейства и 2 държавни дивечовъдни станции (ДДС “Осогово” и ДДС “Витошко”).

Географско положение

Територията на РУГ – Кюстендил се намира в средната част на Западна България, като обхваща части от планините Руй, Милевска, Осоговска и Влахина по държавната ни граница с Югославия и Македония и във вътрешността части от планините Завалска, Вискяр, Люлин, Витоша, Верила и Рила. В централната част на Управлението попадат изцяло планинските вериги Земенска, Конявска, Голо бърдо, Черна гора, Любаш и други по-ниски възвишения. Между Руй планина и планинската верига Краище се намира котловината Знеполе и тясното Филиповско поле, а между планините Завалска, Вискяр, Любаш и Черна гора е заключена Брезнишката котловина. В източна и югоизточна посока са Пернишкото хълмисто и Радомирското равно поле. Долината на река Струма разполювава територията на РУГ – Кюстендил.

Релеф

Територията на РУГ – Кюстендил се отличава с голямо разнообразие от релефни форми, но преобладаващия тип релеф е планински.

По западната граница се издигат планините Руй (най-висок връх “Руй” – 1706 м), Милевска (“Кървав камък” – 1737 м) и Осоговска (“Руен” – 2251 м), които се отличават с къси, стръмни склонове и дълбоко врязани дерета, докато планинската верига Краище се отличава с дълги, полегати и заоблени била.

Земенска планина се отличава със стръмни до урвести склонове, пресечени от къси долове, вливащи се директно в река Струма. Черна гора е сравнително ниска планина, а конусовидната планина Любаш се отличава със стръмни, голи и скалисти склонове. Масивът Голо бърдо, който разделя Пернишкото хълмисто и Радомирското равно поле в източната част на Управлението, има заоблени била и средно дълбоки сухи долове. Планините Люлин, Витоша на юг от с. Боснек, Верила и Конявска са с ясно изразени долове, заоблени била и достъпни склонове, без големи денивелации. Североизточните склонове на Влахина, които се спускат към р. Струма, са доста стръмни и скалисти, но планината се характеризира с малки превишения.

Югозападният дял на Витоша, който попада на територията на РУГ – Кюстендил, има типично планински характер със заравнени била, стръмни склонове и поройни дерета. Превишенията са значителни, средната надморска височина е 1200 м, а най-висока точка е “Черни връх” (2280,3 м).

Типично планински е релефът в Рила планина. Обуславя се от голямото превишение в надморската височина (от 350 до 2550 м н.в.) и силно врязаните реки и долове, формирали много стръмни до урвести терени, ясно изразени и остро скалисти била в основния масив на Рила. В най-ниската част на Рила и Осоговска планина релефът е хълмисто-планински с по-заоблени била и по-малки наклони.

Най-високата точка на РУГ – Кюстендил е “Отовишки връх” (2695 м н.в.) на територията на ДЛ “Дупница”, а най-ниската точка (350 м н.в.) се намира в ДЛ “Рилски манастир” при вливането на Рилска река в река Струма

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	644,1	0,31
полегато (5-10)	2644,1	1,29
наклонено (11-20)	43878,3	21,33
стръмно (21-30)	115047,3	55,93
мн.стръмно (над 31)	43501,7	21,15
Общо:	205 715,5	100,0

Хидроложки условия

Хидроложките условия в района на РУГ – Кюстендил са добри. Почти цялата територия на Управлението попада във водосборния басейн на **река Струма**. Реката извира на височина 2180 м, под връх “Карачаир”, южно от “Черни връх”. Дължината на леглото на р. Струма до язовир “Студена” е 20,1 км. В горното си течение реката протича в дълбоко врязана долина, през доста обезлесен район и се характеризира с непостоянен и променлив отточен режим. Периодът на пълноводие продължава от средата на февруари до началото на юли, а периодът на маловодие от началото на юли до края на октомври. Нейните води през август-септември намаляват дотолкова, че са по-малки от някои от нейните притоци.

Язовир “Студена” е изграден през периода 1953-1955 година и е влязъл в експлоатация 1955 година. Той е втория по големина изкуствен воден басейн в Западна България. Обемът му е 28 милиона куб.м. Използува се главно за водоснабдяване на гр. Перник.

След язовир “Студена” реката тече в широка долина, изцяло в селскостопанския фонд. На много места речното ѝ корито е коригирано и обхванато с диги. По-големи притоци на река Струма в този участък са **Конска река** (протичаща през Пернишкото поле) и **река Арката** (протичаща през Радомирското поле). В района на Земенска планина р. Струма протича в тесен, дълбоко врязан пролом със стръмни брегове. След с. Ръждавица тя тече в Кюстендилското поле, изцяло в селскостопанския фонд. По-големи десни притоци на р. Струма са реките **Светля, Треклянска, Драговищица, Бистрица, Новоселска, Елешница и Копривен** и левите притоци **Джерман и Рилска река**. Тези водни течения извираят от високите части на планините и имат пороен характер в горните си течения и променлив воден дебит, но не пресъхват.

В района на ДЛ “Земен” е построен язовир “Лобош”, който е с национално значение. Предназначен е за утаяване на индустриални води.

В северозападната част на РУГ – Кюстендил на територията на ДЛ “Трън” протича **река Ерма**. Тя извира в република Сърбия и навлиза в България при с.Стрезимировци. Тече на изток през Знеполе и достига до гр.Трън като тече в широко корито, коригирано и обхванато с диги. След гр.Трън водите навлизат в скалисто тясно русло и преминават през много тесен пролом - “Ждрелото на река Ерма”, обявено за природна забележителност. Под с. Богойна Ерма излиза от страната и близо до град Пирот се влива в река Нишава. Най-голям десен приток е **река Ябланица**, която пресича Филипковското поле и събира водите на доловете от Завалска планина, Парамунските възвишения и планината Стража. И двете водни течения са с непостоянен дебит, с максимален воден отток през пролетта и минимален през есента.

Незначителни части от територията на ДЛ “Брезник” и ДЛ “Радомир” в североизточната част на Управлението попадат във водосбора на **река Блато** – ляв приток на река Искър. В източната част на ДЛ “Дупница” протича **река Лакатница** – също приток на река Искър. Води началото си от района на връх “Марко” и тече в източна посока.

Геоложки строеж

Геоложният строеж и петрографски състав в РУГ – Кюстендил е твърде разнообразен. На територията се разкриват различни по възраст и произход скали - метаморфни, масивни и седиментни.

Масивните скали (гранити, амфиболити, риолити, диорити, габро) от Долния Палеозой (Карбон, Перм) изграждат района на Руй, Краище и Милевска планина, като се редуват с метаморфни скали, представени от гнайси и гранитогнайси (Докомбрий и Камбрий), слюдени и глинести шисти и метадибази (Ордовик).

Осоговска планина е добре обособен планински купен, изграден от метаморфни скали – кристалинни шисти и гнайси, пресичани от жили на ефузивни (вулканични) скали. В

средата на планината на повърхността се разкрива ядро южнобългарски гранит. В източният дял на Осоговска планина широко разпространени са пясъчниците (Триас, Терциер и други).

Западните склонове на Влахина планина са изградени от хлоритови шисти, метадибази, диорити и гранитоиди. В по-ниските части са формирани отложения от палеогенни пясъчници и конгломерати.

Планините Вискяр и Завалска са изградени от андезитни туфи и туфити и от лесно разрушими Мезозойски пясъчници, глинести и пясъчливи мергели, пясъчливи глини, варовици и конгломерати с Кредна възраст.

Варовици и доломити изграждат и по-голямата част от Земенска планина, където са разпространени карстови форми и има много пещери.

Конявска планина е изградена от формация от Мезозойски седименти, представена от алтерниращи пясъчници, конгломерати, мергели, варовици и доломити. Има обособени и типично карбонатни участъци. В този район се намира Бобовдолския каменовъглен басейн.

В района на ДЛ "Радомир" характерна теригенна формация е тази, която изгражда Пернишкия и Бобовдолския палеогенски въглищни басейни. Изградена е от конгломерати, пясъчници, мергели, глини и въглища.

Ядрото на Витошкия масив с най-високите върхове е изградено от Витошкия плутон, образуван между късна креда и еоцен. Витошкият плутон е ограден от андезити под формата на венец, отворен на северозапад, където е покрит с терциерни седиментни скали. Вулканските скали се дължат на силна подводна ерупция в края на мезозоя, поради което мезозойските пластове са смесени с андезити. В южната и югозападната част мезозойските наслаги изграждат ниската част на планината. Интерес представляват варовитите скални комплекси, в които е развит широко карстов релеф, с пещери, понори, извори и други образувания.

Западните и южните части на Верила са изградени предимно от гнайси.

Първичната скална маса на Рилския масив са докамбийски метаморфни скали, които са претърпели големи изменения по отношение на своята структура. Съставени са предимно от гнайси и кристалинни шисти във всичките им разновидности - биотитови, мусковитови, амфиболитови и др., процепени от пегматитови и аплитови жили. Сред тях изпъкват две карбонски интрузии - Калинска и Централнорилска, съставени от масивни скали - гранити и гранодиорити. Най-западната част на Рила (в района на селата Стоб и Смочево) е изградена от кватернерни слабо споени пясъци, чакъли и пясъчници.

Долината на река Струма е изградена от неогенски наноси и глини, а двата бряга на реката в района на ДЛ "Дупница" от струмски диорити.

Кватернерните речни тераси по долините на големите водни течения са образувани от алувиални наноси, които покриват големи пространства.

Климатични условия

Според класификационната схема на Събев и Станев "Климатични райони на България и техният климат" - 1963 година, територията на РУГ - Кюстендил попада в две климатични области и подобласти и седем климатични района, а именно:

1. Европейско-континентална климатична област

1.1. Умерено-континентална климатична подобласт

1.1.1. Климатичен район на високите полета на Западна Средна България

1.1.2. Припланински и нископланински климатичен район на Западна Средна България

1.1.3. Планински климатичен район - среднопланинска част

2. Континентално-средиземноморска климатична област

2.1. Южнобългарска климатична подобласт

2.1.1. Кюстендилско-Благодеевградски климатичен район

2.1.2. Рило-Осоговски нископланински климатичен район

2.1.3. Планински климатичен район - среднопланинска част

2.1.4. Планински климатичен район – високопланинска част

Климатичен район на високите полета на Западна Средна България

Климатичните условия в този район се предопределят в голяма степен от особености на терена - котловинни полета, със значителна надморска височина, оградени с планински възвишения. Въпреки защитата на Стара планина от север нахлуват студени въздушни маси, поради което зимата тук е студена, както в районите на Дунавската

равнина. Затворените котловини задържат студените въздушни маси и създават условия за допълнителното им радиационно изстиване.

Пролетта е хладна, а през лятото средните температури достигат до 17-20,5°C.

Разпределението на валежните суми е с изразен зимен минимум и летен максимум. През януари около 60% от валежите са от сняг. Снежната покривка се задържа средно 50-60 дни. Многобройните източници на замърсяването на въздуха в района са причина и за чести мъгли през зимата. Вегетационният период продължава 5-6 месеца.

Затвореният характер на котловините прави района запазен от силни ветрове.

Припланински и нископланински климатичен район в Западна Средна България

Климатичните условия в този район се определят главно от сравнително голямата надморска височина (750-1000 м), наклонените терени и изложенията.

Зимата е студена и с минимални валежи, но средните минимални температури не са толкова ниски, както в котловинните полета. Снежната покривка се задържа 60-80 дни. Най-силните ветрове духат през февруари, главно от югозапад. Пролетта е хладна и настъпва сравнително. Средната юлска температура на въздуха е около 16,5-19,5°C, но максималната температура не надвишава 34°C. Летните валежи са най-големи. Вегетационният период продължава 5-6 месеца.

Планински климатичен район

Този климатичен район се е оформил в районите с надморска височина над 1000 метра. С оглед на бързото изменение стойностите на метеорологичните елементи във вертикално направление той се разделя на две части: Среднопланинска част до 2000 метра и Високопланинска част - от 2000 до 2208 метра надморска височина.

Зимата в среднопланинската част е студена - средната януарска температура е от -7°C до -3°C, но абсолютните и средните минимални температури не са много ниски, поради наклонения терен, който не позволява задържането и преохлаждането на въздушните маси. Снежната покривка се задържа устойчиво в продължение на 4-5 месеца. Пролетта настъпва късно, с много голяма облачност и чести мъгли. Лятото е хладно (средни температури от 10°C до 16,5°C). Валежните суми в района са доста високи, като най-малко валежи падат през зимата и есента, а валежният максимум е през лятото. Вегетационният период продължава до 5 месеца.

Кюстендилско-Благоевградски климатичен район

Обхваща ниските части край река Струма с надморска височина 400-600 метра. Зимата е мека, а снежната покривка неустойчива (средна продължителност 10 дни). През лятото температурите са малко по-високи, отколкото на същата надморска височина в Северна България. Средната температура за юли е 21-23°C. Есенните мразове (особено в Кюстендилското поле) започват доста рано, около средата на октомври. Годишната валежната сума в този район е около 505-700 мм. В разпределението на валежите по сезони се забелязва средиземноморското влияние - относително увеличение на зимните за сметка на летните валежи, което създава условия за по-чести и продължителни засушавания. Всички тези особености характеризират климата на Кюстендилско-Благоевградския район като преходен между по-суровия континентален климат и значително по-мекия средиземноморски климат.

Средната продължителност на вегетационния период е около 7 месеца.

Рило-Осоговски нископланински климатичен район

Този район обхваща припланинските места, разположени над Кюстендилското поле, както и долните части от склоновете на планините. Теренът е силно пресечен, с надморска височина от 600 до 1000 метра. Зимата е мека: средната температура на януари е 1°C до 2°C под нулата. Средният брой на дните със снежна покривка е от 40 до 60. Средната температура на юли е от 18°C до 21°C. Годишната сума на валежите е от 640 до 710 мм. И тук е изразена тенденция за относително увеличение на зимните и особено на есенните валежи, което говори за наличието на преходни моменти между континенталния и средиземноморския климат.

Вегетационният период продължава 6 месеца.

Планински климатичен район - среднопланинска част

Този климатичен район на Континентално-средиземноморската област обхваща териториите с надморска височина от 1000 до 2000 м. По-голямата надморска височина определя по-ниска средна годишна температура - около 5°C. Средната януарска температура е -4,5°C, а през юли е 14,5°C. Средната продължителност на дните с трайно задържане на температурата над 10°C е 131 дни. Или за този район средната продължителност на вегетационния период е около 5 месеца.

Валежите тук са значителни и средногодишно доближават 1000 мм. Валежният минимум е през зимата, но поради ниските температури снежната покривка е значителна. Броят на дните със снежна покривка е между 80-120.

Планински климатичен район – високопланинска част

Обхваща части с надморска височина над 2000 м и почти няма значение за стопанската дейност на РУГ – Кюстендил, тъй като тук са разпространени само клекови формации. В тази част средната годишна температура е отрицателна. Средната зимна температура през януари е -9°C, а през юли е 8°C. Продължителността на вегетационния период е около 3 месеца. Във Високопланинската част овлажняването е най-голямо. С изключение на летните, почти всички останали валежи са от сняг. Дните с устойчива снежна покривка са над 120, а средната ѝ дебелина е 40-80 см.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

Таблица № 2
за температурата на въздуха

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална
Климат. район на високите полета на Западна Средна България (550-1000 м н.в.)	7,0 / 10,0	-19,0 / -24,0	32,0 / 36,0
Припланински и нископланински климат. район на Западна Средна България (700-1000 м н.в.)	7,5 / 9,0	-16,0 / -20,0	32,0 / 34,0
Планински климатичен район – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	1,5 / 7,0	-20,0 / -21,9	22,0 / 31,0
Кюстендилско-Благоевградски климатичен район (400-600 м н.в.)	10,5 / 12,5	-18,0 / -16,0	35,0 / 36,5
Рило-Осоговски (нископланински) климатичен район (600-1000 м н.в.)	8,0 / 10,5	-19,0 / -17,5	32,0 / 35,0
Планински климатичен район – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	2,0 / 8,5	-21,0 / -19,0	23,0 / 32,0
Планински климатичен район – високопланинска част (над 2000 м н.в.)	0,5	-23,0	19,0

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец максимална валежна сума	Месец минимална валежна сума
Климат. район на високите полета на Западна Средна България (550-1000 м н.в.)	545-635	VI	II
Припланински и нископланински климат. район на Западна Средна България (700-1000 м н.в.)	650-800	VI (V)	II, III
Планински климатичен район – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	760-1150	VI, V	II
Кюстендилско-Благоевградски климатичен район (300-600 м н.в.)	505-700	VI, X	III, VIII
Рило-Осоговски (нископланински) климатичен район (600-1000 м н.в.)	640-710	VI, X	III, VIII
Планински климатичен район – среднопланинска част (1000-2000 м н.в.)	729-1034	V, VI	VIII, IX
Планински климатичен район – високопланинска част (над 2000 м н.в.)	950-1100	V, VI	VIII, IX

Почви

На територията на РУГ – Кюстендил най-широко разпространени са кафявите горски почви с трите си подтипа (тъмни, преходни и светли), като покриват 59,2% от дървопроизводителната площ. На второ място са канелените излужени почви, които се срещат върху 29,4% от дървопроизводителната площ.

Антропогенните почви са разпространени са в района на град Перник. По произход са два типа: табани и бивши въглищни кариери с извършена техническа рекултивация и получени в резултат на натрупване на пръст от изкопни работи върху нормално разпространените в района почви. Върху тях няма естествена растителност. Създадени са култури от различни дървесни видове – черен бор, бреза и червен дъб.

Освен посочените в таблицата типове почви, извън дървопроизводителната площ, на територията на ДЛ “Рилски Манастир” е констатирана и планинска ливадна почва на площ 732,0 ха.

Таблица № 4

за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
алувиална	96,6	0,0
алувиално-делувиална	434,7	0,2
канелена излужена	60454,1	29,4
кафява горска тъмна	18625,9	9,1
кафява горска преходна	80479,3	39,1
кафява горска светла	22543,3	11,0
планинско горска тъмна	5279,9	2,6
хумусно-карбонатна	17246,5	8,4
антропогенна	555,2	0,3
Всичко:	205715,5	100,0

В резултат на безразборни сечи и прекомерна паша в миналото, в голяма част от горите и горските земи, особено на наклонени и стръмни терени са се развили значителни ерозионни процеси. Изключение са земите от горския фонд в района на ДДС “Осогово” и ДДС “Витошко”, които са сравнително добре залесени и в тях не се наблюдава развитие на ерозионни процеси от масов характер. Общата площ на земите от горския фонд, обхванати от ерозия, на територията на РУГ – Кюстендил е **43262,1** ха (21,0% от дървопроизводителната площ).

Растителност

Съгласно горскорастителното райониране на България (Класификационна схема на типовете горски месторастения в НР България, 1983) територията на РУГ – Кюстендил попада в **Мизийската горскорастителна област**, Краищенско-Ихтиманска подобласт и **Тракийската горскорастителна област**, подобласти Рила и Осогово. По отношение на вертикалното райониране горите на Управлението попадат в **Долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори** (0-700 м н.в. за Тракийската област), **Средния планински пояс на горите от бук и иглолистни** (700-2000 м н.в. за Тракийската област и от 600-1800 м н.в. за Мизийската област) и **Високопланинския пояс** (над 2000 м н.в. за Тракийската област).

Подпояс на заливните и крайречни гори

Този подпояс обхваща много малка част от дървопроизводителната площ на РУГ главно по теченията на Струма и по-големите притоци. Естествената растителност по крайречните наноси са от черна елша и върби. Културите, създадени покрай реките, са от стари евроамерикански тополи (Regenerata, I-214). Срещат се и издънкови акациеви насаждения.

Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори

Растителните формации са главно от зимен дъб, благун, цер, космат дъб, келяв габър, воден габър, клен, мъждрян и съпътстващите ги храстови видове. Това са предимно издънкови формации, като за състояние им е допринесла усилената човешка дейност и пашата на добитък. Част от тези формации са реконструирани, като са създадени култури от черен бор, бял бор, червен дъб, липи и други. Около водните течения в тази част на лесничеството са разположени и културите от евроамерикански тополи.

Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела

Естествената растителност в този подпояс е представена от чисти и смесени насаждения от бук, благун и цер, с участие в състава единично или с по 1-2 десети на много други дървесни видове като клен, габър, трепетлика, явор, госкоплодни и други, които са техни спътници. На места под склопа се е настанил подлес от глог, леска, дрян, шипки и други храсти. На по-сухи месторастения се развиват насаждения преди всичко от космат дъб, смесен с мъждрян, клен, благун, цер и габър. В подлеса се появява и келяв габър, освен дряна и леската. По крайречните наноси естествените насаждения са от черна елша и по-рядко върбови. Под склопа им са се настанили пълзящи къпини, глог, кучешки дрян, чашкодрян, трънки и шипки.

Основните дървесни видове, от които са създадени повечето култури са иглолистните - черен бор и бял бор. Срещат се единично и смърчови култури. На някои места в състава на иглолистните култури влизат широколистни видове - бреза, трепетлика или липа, а в по-младите култури - явор, червен дъб и акация. Културите от бук, явор, конски кестен и други широколистни видове са създадени в последните една-две години. Културите, създадени покрай реките, са от стари евроамерикански клонове тополи (Regenerata).

Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч

Естествената растителност е представена от чисти или с преобладание на бук насаждения. На места са извършвани залесявания под склопа със смърч. На много места единично в състава на буковите насаждения се срещат габър, явор, клен, трепетлика, череша и други. В горната граница на гората, буковите насаждения са с по-слаб растеж, защото са подложени на екстремни климатични влияния и страдат от измръзвания, ветровали и други. На места са силно зачимени от боровинкови и малинови формации. По-ограничено се срещат смесени насаждения от космат дъб, цер, благун и зимен дъб, клен, мъждрян и горскоплодни. Особено силно развит тук е подлесът от дрян, леска и други храсти, който заема всяко изредено и малко по-добре осветено място сред насажденията. Покрай деретата и в този подпояс все още се среща черната елша, смесена с бук и единично с бяла върба.

Културите са създадени предимно от иглолистни с превес на белия бор, черен бор и смърч. Иглолистните култури са смесени с бреза, липа, акация или издънков бук. По-възрастните широколистни култури са от бреза, трепетлика, акация и единично кестен. В последните няколко години е започнало по-масово залесяване с бук, червен дъб, явор, конски кестен и други, често в смес с горскоплодни и акация на по-бедните месторастения.

Подпояс на горнопланинските смърчови гори

Естествената дървесна растителност в този подпояс на много места е заменена с тревна, в резултат на пожари в миналото. Срещат се отделни малки по площ насаждения сред високопланинските пасища, скални комплекси, морени, поляни и мочури. Над горната граница на гората, на скалисти и стръмни терени се намират естествени смърчови насаждения. Те са особено жизнени, като се имат предвид тежките климатични и лесорастителни условия, при които се развиват. Под склопа им са се настанили формации от хвойна и ива. Буковите насаждения страдат от измръзвания и не могат да се възобновяват по естествен път. Третият високопланински вид, които се среща тук е ивата. Освен в състава на буковите насаждения и под склопа на смърчовите насаждения, тя се среща тук-там и самостоятелно. Срещат се и площите заети с храстова растителност, главно леска, хвойна, малини и ниските храстчета на червените и черни боровинки, алпийския котонеастър и други.

Най-високите части на РУГ – Кюстендил са разположени във **Високопланинския пояс** (2000-2500 м н.в.). Тази територия е заета главно от клекови формации и мурово-смърчови насаждения. Цялата територия попада в Природен парк "Рилски манастир" и има защитно-водоохранни и ландшафтни функции.

Таблица № 5

Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	39996,4	20,7	31822,8	16,5
Смърч	5208,6	2,7	5887	3,0
Черен бор	27193,1	14,1	33422,6	17,3
Ела	2734,9	1,4	2943,5	1,5
Бяла мура	1467,7	0,8	1571,1	0,8

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Лиственица	51,5	-	38,9	-
Веймутов бор	46,8	-	46,7	-
Зелена дуглазка	1122,5	0,6	1194,7	0,6
Кедри	3,6	-	241,3	0,1
Клек	1865,8	1,0	1865,8	1,0
Други иглолистни	5,7	-	21,2	-
Бук	41783	21,6	46842,4	24,2
Червен дъб	142,5	0,1	409,2	0,2
Зимен дъб	21408,6	11,1	25424,4	13,2
Летен дъб	1	-	1,6	-
Благун	9916,7	5,1	9342,6	4,8
Цер	12755,7	6,6	11266,5	5,8
Габър	6709,9	3,5	5147	2,7
Бряст	31,6	-	11,5	-
Трепетлика	832,9	0,4	470,8	0,2
Явор	169,4	0,1	380,8	0,2
Бреза	936,8	0,5	855	0,4
Мъждрян	1085,5	0,6	754	0,4
Орех	24,7	-	67	-
Акация	2258,3	1,2	2680	1,4
Космат дъб	6780	3,5	4197,2	2,2
Келяв габър	6347,9	3,3	2983,6	1,5
Айлант	1,5	-	3,1	-
Брекиня	11,3	-	30,6	-
Върба	46,1	-	7,8	-
Воден габър	347,9	0,2	329,8	0,2
Джанка	34	-	14	-
Елша	226,7	0,1	220,4	0,1
Ива	205,9	0,1	30,9	-
Кестен	130,1	0,1	176,2	0,1
Конски кестен	5,8	-	8,8	-
Клен	265	0,1	168,6	0,1
Круша	31,5	-	19,9	-
Леска	105,7	0,1	32,6	-
Дребнолистна липа	145,1	0,1	189,8	0,1
Едрolistна липа	22,2	-	29,2	-
Сребролистна липа	216	0,1	1422,6	0,7
Череша	28,5	-	49	-
Шестил	9,9	-	51,7	-
Планински ясен	92	-	124,2	0,1
Полски ясен	5,1	-	11	-
Тополи и върби	282,4	0,1	209,9	0,1
Други широколистни	186	0,1	152,1	0,1
ВСИЧКО	193279,8	100,0	193171,4	100,0

Характеристика на горския фонд

Общата площ на област Благоевград е 649014 ха. По данни от Дирекцията на РУГ – Благоевград общата площ на горския фонд е 394815 ха.

По данни от Лесоустройствените проекти на Държавните лесничейства и Дивечовъдните станции общата площ, предмет на лесоустройство в РУГ – Кюстендил, е 229025,1 ха, от която 193295 ха или 84,4% са залесени.

Таблица № 6

Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	193294,8	84,4
Незалесена дървопроизводителна площ	12582,4	5,5
Недървопроизводителна площ	22534	9,8
Горски пасища	613,9	0,3
ОБЩО:	229025,1	100,0

Таблица № 7

Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	107179,5 / 86316,1	46,8 / 44,7
Широколистни високоствъблени	30810,2 / 28192,0	13,5 / 14,6
За реконструкция	36152,8 / 27818,5	15,8 / 14,4
Издънкови за прерастване	1267,6 / 1237,8	0,6 / 0,6
Издънкови за превръщане	50844,7 / 47172,6	22,2 / 24,4
Нискоствъблени	2767,5 / 2557,4	1,2 / 1,3
ВСИЧКО:	229022,3 / 193294,4	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 8.

Таблица № 8

Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	73065,1	62110,1	91268,3	83835,6	164332,5	145945,7
Защитни	12132,1	8383,8	18101,7	12914	30233,8	21297,8
Рекреационни	5448,2	4172,7	5097,1	4574,3	10545,3	8747
Защитени	15444,2	10580,7	6327,5	5248	21735,7	15828,7
Други	1110,5	1069,2	449,5	406,4	1560	1475,6
Общо ЗРЗТ	34135,0	24206,4	29975,8	23142,7	64074,8	47349,1
Общо ДСФ+ЗРЗТ	107200,1	86316,5	121244,1	106978,3	228407,3	193294,8
Горски пасища	16,3	12,5	597,6	64,3	613,9	76,8
ОБЩО	107216,4	86329,0	121841,7	107042,6	229021,2	193371,6

Съгласно Лесоустройствените проекти на Държавните лесничейства и Дивечовъдните станции в РУГ – Кюстендил за периода 1983-2002 година е предвидено средно годишно ползване в размер на 322095 куб.м от всички видове сечи, като 155454 куб.м са от главни сечи и сеч на надлесни дървета и 166641 куб.м са от отгледни и санитарни сечи. Отсичани са средно годишно по 192422 куб.м или 59,7% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 83183,4 куб.м средно годишно или 53,5% от предвиденото, а от отгледни и санитарни е 109238,8 куб.м или 65,6% от предвиденото. Новите Лесоустройствени проекти предвиждат увеличение на средно годишното ползване от всички видове сечи, като от главни сечи, сеч на надлесни дървета и реконструкция ще се добиват по 158769 куб.м без клоновете, а от отгледни и санитарни сечи по 274358 куб.м без клоновете.

Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на гората на територията на РУГ – Кюстендил е добро. В почти всички Държавни лесничейства и Дивечовъдни станции процентът на засегнатите от различни видове повреди насаждения и култури е между 10% и 15%. Изключение е ДЛ "Трън" (4,5%) и ДДС "Осогово" (16,2%).

През последните години е имало нападения от следните насекомни вредители: ръждива борова оса, борова процессионка, боров и смърчов ликояд, дъбова листоврътка, буков скокльо, педомерка и летораслозавивачка, а от гъбните заболявания – коренова гъба по иглолистните.

По-разпространени са следните повреди:

снеговал и снеголом - срещат се предимно при културите от бял бор и черен бор, по-рядко при брезата и елата. Основна причина за появата на тези повреди са несвоевременното извеждане на отгледни сечи и неподходящите месторастения (предимно за белия бор и брезата).

суховърши - засегнати са предимно издънковите дъбови гори (зимен дъб, благун, цер), акацията и тополите и по-малко габъра и бука от широколистните и бялборовите и черборовите култури от иглолистните. Основни причини са отслабването на жизнените функции на издънковите гори в комбинация с относителното им застаряване, а за акацията и тополата - предимно ненавременното извеждане на главни сечи.

клоносек и главосек - тази повреда е характерна за по-голямата част от семенните дъбови насаждения и една част от буковите. При нея се наблюдава понижаване

жизнеността на дървостойките и пълна загуба на прираст. Обикновено води до развитие на сърцевинно гниене.

гниене - засяга предимно буквите семенни насаждения над 80-100 годишна възраст, но се среща и при всички останали престарели високостеблени насаждения.

Тревожно е здравословното състояние на бряста в ДДС "Витошко". Причинителят на **трахеомикоза при бряста** (холандска болест) е несъвършената форма на гъбата *Graphium ulmi*. В повече от 97,8% от брястовите насаждения се забелязват характерните за трахеомикозата суховършия. На повечето места има силни повреди до 20-30%, а до 30-40% са загинали.

Част от повредите са слабо застъпени. Рядко се срещат повреди от ветролом, съхнене по иглиците, мана по младите дъбови издънки, кореново гниене и засмоляване при боровите и измръзване при смърча и бука по горната граница на гората, паша на домашни животни и повреди от дивеч.

Във всички Лесничейства и Станции на територията на РУГ – Кюстендил най-много са констатираните нарушения от незаконна сеч, следвани от незаконна паша. В ДЛ "Невестино", ДЛ "Земен" и ДЛ "Дупница" е голям броя на констатираните ловни и риболовни нарушения. Във всички териториално-административни единици на Управлението са констатирани голям брой пожари (изключение е ДДС "Витошко", в което не имало пожари през последния ревизионен период). Наблюдава се тенденция към намаляване на нарушенията от незаконна паша, поради намаляване числеността на добитъка и същевременно увеличаване на другите нарушения, което се обяснява с обедняването на живеещото в района население.

Странични ползвания

Основно странично ползване на територията на РУГ – Кюстендил е била пашата, като навсякъде предвидената за паша площ е задоволила напълно нуждите от паша на едрия и дребен добитък.

Други странични ползвания, реализирани в горите на РУГ – Кюстендил, са: събиране на сено; на листников фураж; добив на горски плодове – главно шипки, малини, къпини, боровинки, трънки, дренки; билки – липов цвят, хвойна, жълт кантарион, чувен, борови връхчета, очанка, тинтява, лудо биле, мащерка и на гъби – манатарка, рижика. Добити са значително количество коледни елхи – приблизително по 20 хил. бройки годишно. Добивани са още дряннови пръчки, колове, охлюви и други, но в малки количества.

Таблица № 9
За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (стар) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (нов) средногодишно
Паша - площ	хектари	100015,4	98599,3	133443,5
Едър добитък	брой	65142	23590	120522
Дребен добитък	брой	424370	184745	598137
Сено	тона	695	96,8	138
Листников фураж	пр.куб.м	3620	1645	1030
Горски плодове	тона	40	12	18,5
Билки	тона	19,5	59,44	84
Гъби	тона	9,5	4,13	15
Елхи	брой	45000	19826	38900

Лечебни растения

Особеното географско положение на България като южна граница на средноевропейската флора, северна граница на средиземноморската и западна граница на средноазиатската, определя голямото разнообразие на флората и наличието на много лечебни и ендемични растителни видове. В България са известни 763 вида растения, които се използват в народната медицина, от тях 300 вида се прилагат и в научната медицина. На територията на РУГ – Кюстендил са установени находища на следните видове лечебни растения:

- Багрилна жълтуга (*Genista tinctoria*)
- Боровинка червена (*Vaccinium vitis-idaea*)
- Боровинка черна (*Vaccinium myrtillus*)
- Брястолистно орехче (*Filipendula ulmaria* Maxim.)

Бъз тревист (*Sambucus ebulus*)
Бъз черен (*Sambucus nigra* L.)
Бял пелин (*Artemisia alba* Turra)
Бяла бреза (*Betula pendula*)
Великденче (*Veronica officinalis*)
Вратига (*Tanacetum vulgare*)
Върбинка (*Verbena officinalis*)
Глог обикновен (*Crataegus monogyna*)
Горицвет (*Adonis vernalis* L.)
Гръмотрън обикновен (*Ononis arvensis*)
Драка (*Paliurus spina-christi*)
Дрян обикновен (*Cornus mas* L.)
Еньовче обикновено (*Galium verum* L.)
Еньовче ароматно (*Galium odoratum* Scop.)
Живениче (*Scrophularia nodosa*)
Живовляк теснолистен (*Plantago lanceolata*)
Жълт кантарион (*Hypericum perforatum*)
Здравец обикновен (*Geranium macrorrhizum* L.)
Змиярник (*Arum maculatum* L.)
Исландски лишей (*Cetraria islandica* Ach.)
Исоп (*Hyssopus officinalis* L.)
Кисел трън (*Berberis vulgaris* L.)
Киселец обикновен (*Rumex acetosa*)
Копитник (*Asarum europaeum* L.)
Кукувича прежда (*Cuscuta europaea* L.)
Кукуряк (*Helleborus odorus* W. et K.)
Кървавиче (*Bistorta major* S.P.Gray)
Левурда (*Allium ursinum* L.)
Леска обикновена (*Corylus avellana*)
Лечебна комунига (*Melilotus officinalis*)
Липа дребнолистна (*Tilia cordata* Mill.)
Липа сребролистна (*Tilia argentea*)
Лопен висок (*Verbascum thapsiforme*)
Лопен мъхнат (*Verbascum phlomoides*)
Лудо биле (*Atropa belladonna*)
Малина (*Rubus idaeus*)
Маточина (*Melisa officinalis*)
Мащерка (*Thymus* sp.)
Мента обикновена (*Mentha spicata* complex)
Мехунка (*Physalis alkekengi*)
Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* L.)
Мъждряк (*Fraxinus ornus*)
Офика (*Sorbus aucuparia* L.)
Очанка (*Euphrasia* sp. *diversa*)
Планинска чубрица (*Satureja montana*)
Подбел (*Tussilago farfara*)
Понтийски пелин (*Artemisia pontica* L.)
Пясъчна самодивска трева (*Peucedanum arenarium* subsp. *neumayeri*)
Равнец бял (*Achillea* sp. *diversa*)
Равнец жълт (*Achillea clypeolata* Sibth. et Sm.)
Равнец обикновен (*Achillea collina*)
Ранилист (*Betonica officinalis* L.)
Решетка (*Carlina acanthifolia* All.)
Риган обикновен (*Origanum vulgare* L.)
Сладка папрат (*Polypodium vulgare*)
Смрадлика (*Cotinus coggygria* Scop.)
Теменуга миризлива (*Viola odorata*)
Теменуга трицветна (*Viola tricolor*)
Трепетлика (*Populus tremula* L.)
Трънка (*Prunus spinosa*)

Хвойна обикновена (*Juniperus communis* L.)
Хвойна сибирска (*Juniperus sibirica* Burgsd.)
Чемерика (*Veratrum album*)
Черна елша (*Alnus glutinosa*)
Черно кучешко грозде (*Solanum nigrum*)
Шапиче (*Alchemilla vulgaris*)
Шипка (*Rosa canina*)
Ягода горска (*Fragaria vesca*)

Видове от “Червена книга на НР България” и защитени от закона

От растенията, включени в Червената книга, на територията на РУГ – Кюстендил се срещат:

Изчезнали видове:

Розмаринолистна върба (*Salix rosmarinifolia* L., сем. *Salicaceae*). Унищоженото находище се намира в блатото при село Байкал. Видът е обитавал дълбоководни участъци, където е образувал малки петна.

Блатна самодивска трева (*Peucedanum palustre* L., сем. *Apiaceae*). Многогодишно тревисто растение, обитавашо заблатени места и блата на 650 метра надморска височина. Намерен еднократно през 1947 година в Чехльовото блато край село Байкал.

Застрашени видове:

Аносонолистен лопен (*Verbascum anisophyllum*, сем. *Scrophulariaceae*) Среща се с единични екземпляри в Конявска планина (над с.Коняво). Български ендемит.

Горска съсънка (*Anemone sylvestris*, сем. *Ranunculaceae*) Разпространение - Знеполе.

Жълта тинтява (*Gentiana lutea* L., сем. *Gentianaceae*)

Йорданов лопен (*Verbascum jordanovi* Stef. - Gat., сем. *Scrophulariaceae*). Популацията край град Батановци е под защита. Български ендемит.

Петниста тинтява (*Gentiana punctata* L., сем. *Gentianaceae*)

Петтичинкова върба (*Salix pentandra* L., сем. *Salicaceae*). Среща се в заторфени блата и мочурища (село Байкал, Чехльово блато).

Подземноплоден уров (*Vicia amphicarpa* Dorth., сем. *Fabaceae*). Среща се в околностите на Рилския манастир.

Променливоцветна камбанка (*Campanula versicolor*, сем. *Campanulaceae*). Среща се по долината на р. Струма (Конявска планина - между гара Земен и с.Ръждавица).

Розов божур (*Paeonia mascula*, сем. *Paeoniaceae*). Разпространение - край село Ломница.

Скална гъшарка (*Arabis nova* Vill., сем. *Brassicaceae*)

Скална метличина (*Centaurea rupestris*, сем. *Asteraceae*). Среща се по дефилето на р.Струма, между селата Полска скакавица и Гърбино.

Урумов лопен (*Verbascum urumovii*, сем. *Scrophulariaceae*). Находище - с.Горни Кортен, гр. Земен. Среща се в района на хижа “Славеите” и хижа “Орлите”, връх Острица. Част от находището на Голо бърдо попада в резерват “Острица”. Български ендемит.

Урумово лале (*Tulipa urumoffii*, сем. *Liliaceae*). Среща се в Конявска планина, на Голо бърдо в резервата “Острица”. Български ендемит.

Южна сладка папрат (*Polypodium australe*, сем. *Polypodiaceae*). Разпространение - Струмска долина, северозападно от село Бобешино.

Янкиев лопен (*Verbascum jankeanum* Panc., сем. *Scrophulariaceae*). Среща се по тревисти места и планински ливади в околностите на Рилския манастир - по поляните край костницата на Иван Рилски, по Друшлявишкия гребен. Български ендемит, включен в европейския списък на застрашените, редките и ендемичните растения в категория “рядък”.

Редки видове:

Балканска козя брада (*Tragopogon balcanicus*, сем. *Asteraceae*). Находища край гр. Земен и с. Блатешница, край с.Коняво, Копиловци и Ръждавица. Балкански ендемит.

Балканска перуника (*Iris reichenbachii* Heuff., сем. *Iridaceae*). Балкански ендемит.

Балкански оклоп (*Androsace heldraeantha* Griseb., сем. *Primulaceae*). Балкански ендемит.

Блатно пропадниче (*Pedicularis palustris* L., сем. *Scrophulariaceae*). Обитава мочурливи ливади и тресавища от 500 до 1000 метра надморска височина (село Байкал, бившето Чехлъово блато).

Блатно секирче (*Lathyrus palustris* L., сем. *Fabaceae*). Среща се из заблатени и мочурливи места край блата до към 1000 метра надморска височина (село Байкал).

Бохемски здравец (*Geranium bohemicum* L., сем. *Geraniaceae*)

Българска горчивка (*Gentianella bulgarica* Holub., сем. *Gentianaceae*). Балкански ендемит.

Български омайник (*Geum bulgaricum* Panc., сем. *Rosaceae*). Балкански ендемит.

Българско шапиче (*Alchemilla bulgarica*, сем. *Rosaceae*). Разпространение - Руй и Милевска планина. Балкански ендемит.

Ванерова симфиандра (*Symphyanthra wanneri* Heuff., сем. *Campanulaceae*). Разпространено в Осоговска планина (мест. "Каптажа" над с.Гърляно).

Веленовскиев дебелец (*Sempervivum velenovskyi* Ceschm., сем. *Crassulaceae*). Разпространено е в Осоговска планина между местността "Сребърно коло" и с.Гърлено, Кюстендилско. Балкански ендемит.

Венерин косъм (*Adiantum capillus-veneris* L.). Разпространение в района на с.Жиленци - Кюстендил.

Вилмотианов клин (*Astragalus wilmottianus*, сем. *Fabaceae*). Разпространение - Земенска планина. Балкански ендемит. Терциерен реликт. Включен е в европейския списък на редките, застрашени и ендемичните растения с категория "рядък".

Високопланинско лъжичниче (*Armeria alpina* Willd., сем. *Plumbaginaceae*)

Врязанолистна върба (*Salix retusa* L., сем. *Salicaceae*). Среща се главно в алпийския пояс (2500-2600 м н.в. - х. Рибни езера, Джендема).

Гола гъшарка (*Arabis allionii* DC., сем. *Brassicaceae*). Расте в скални пукнатини и на влажни скални площадки по долината на река Друшлявица над Рилския манастир.

Грациозна аубриета (*Aubrieta gracilis* Sprun. Ex Boiss., сем. *Brassicaceae*). Балкански ендемит.

Длановиден ветрогон (*Eryngium palmatum*, сем. *Asteraceae*). Разпространение – Знеполе, около град Трън. Находището на Голо бърдо се намира в резервата "Острица". Балкански ендемит.

Дълъг ръждавец (*Potamogeton praelongus* Wulf., сем. *Potamogetonaceae*). Среща се в дълбоките води на планинските езера (езерото източно от Джендема).

Едроцветно секирче (*Lathyrus grandiflorus*, сем. *Fabaceae*). Разпространение – Конявска, Осоговска планина.

Енгадинова горчивка (*Gentianella engadinensis* Holub, сем. *Gentianaceae*)

Есенен спиралник (*Spiranthes autumnalis* Rich., сем. *Orchidaceae*)

Етненска тлъстига (*Sedum aetnense*, сем. *Crassulaceae*). Разпространение - Западни гранични планини (Кюстендил), с.Горно Уйно.

Жерардова урока (*Bupleurum gerardi* All.)

Жлезист гръмотрън (*Ononis adenotricha*, сем. *Fabaceae*). Разпространение - с.Цървеняно.

Жълт планински крем (*Lilium jankae* Kern., сем. *Liliaceae*). Среща се по тревисти и скални полянки между 1000 и 2000 м надморска височина.

Жълта урока (*Bupleurum flavum* Forskal.)

Загърличев срамник (*Laserpitium siler* L.)

Западно подрумиче (*Anthemis macranta*, сем. *Asteraceae*). Разпространено е в Осоговската планина - долината на река Млачка.

Зеленоцветно шапиче (*Alchemilla viridiflora*, сем. *Rosaceae*). Разпространение - Руй планина. Балкански ендемит.

Златиста кандилка (*Aquilegia aurea* Janka, сем. *Ranunculaceae*). Балкански ендемит.

Златоцветно прозорче (*Potentilla chrysantha*, сем. *Rosaceae*). Разпространение - около град Трън.

Източна ведрица (*Fritillaria orientalis* Adams., сем. *Liliaceae*). Находище - Конявска планина. Някои от популациите на вида попадат в резервата "Острица".

Йодерово пропадниче (*Pedicularis oedderi* Vahl., сем. *Scrophulariaceae*). Среща се по долината на Илийна река.

Каринтийска рупа (*Draba carinthiaca* Hoppe, сем. *Brassicaceae*)

Кахрис (*Cachrys alpina* Bieb., сем. *Apiaceae*). Среща се по дефилето на р. Струма и над хижа "Орлите".

Качулата боянка (*Erysimum comatum*, сем. Brassicaceae). Разпространение - около град Трън.

Кичест блатняк (*Caltha polypetala* Hochst., сем. Ranunculaceae)

Костова тлъстига (*Sedum kostovii* Stef., сем. Crassulaceae). Български ендемит. Включен е в европейския списък на редките, застрашените и ендемичните растения в категория "рядък".

Крумово великденче (*Veronica krumovii*, сем. Scrophulariaceae). Разпространение - Конявска планина. Български ендемит.

Кръглолистна росянка (*Drosera rotundifolia* L., сем. Droseraceae)

Купанов лук (*Allium cupanii* Rafin., сем. Liliaceae). Разпространение – Знеполе, с. Драговищица, Конявска планина, при гара Земен.

Къдрава криптограма (*Cryptogramma crispa* L., сем. Криптограмови). Среща се около Рибни езера.

Кълбест салеп (*Orchis globosa* L., сем. Orchidaceae)

Късна лойдия (*Lloydia serotina* L., сем. Liliaceae)

Късоизвито дренче (*Callitriche hamulata* Kutz. ex C.Koch, сем. Callitrichaceae). Среща се в планински езера и силно заблатени места (Рибни езера)

Междинна аубриета (*Aubrieta intermedia* Heldr. et Orph., сем. Brassicaceae). Разпространение - Конявска планина, при гр.Земен. Участва в състава на смесени скални съобщества (около село Байкал). Балкански ендемит.

Мека мечка пита, мека медуница (*Pulmonaria mollissima*). Разпространено в Осоговска планина.

Мехуреста детелина (*Trifolium physodes*, сем. Fabaceae). Разпространение - с.Ръждавица.

Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* Spreng., сем. Ericaceae). Разпространено в Осоговска планина.

Нарцисова съсънка (*Anemone narcissiflora* L., сем. Ranunculaceae)

Обикновена кандилка (*Aquilegia vulgaris*, сем. Ranunculaceae). Разпространение - около град Трън.

Оливиеров минзухар (*Crocus olivieri* J.Gay., сем. Iridaceae). Разпространение - Струмска долина.

Панчиев спореш (*Senecio pancii* Deg., сем. Asteraceae). Разпространен е в Осоговската планина. Балкански ендемит.

Панчиева пищялка (*Angelica pancicii* Vand., сем. Apiaceae). Разпространено е в Осоговската планина. Балкански ендемит.

Пиренейско шапиче (*Alchemilla pyrenaica* Dufour, сем. Rosaceae)

Планинска дялянка (*Valeriana montana* L., сем. Valerianaceae)

Планинска самодивска трева (*Peucedanum oligophyllum* Vand., сем. Apiaceae). Разпространен в Милевска, Кървав камък и Осоговската планина. Балкански ендемит.

Планински божур (*Trollius europaeus* L., сем. Ranunculaceae)

Планински козар (*Turritis pseudoturritis*, сем. Brassicaceae). Среща се в района на Сухото езеро (от 1400 до 2200 м н.в.).

Планински пелин (*Artemisia pontica* L., сем. Asteraceae). Среща се по пясъчливи места и сухи припечни терени (под връх Острица).

Планински явор (*Acer heldreichii*, сем. Aceraceae). Разпространен в Осоговска планина. Балкански ендемит.

Планинско подрумче (*Anthemis orbatica* Panc., сем. Asteraceae). Български ендемит, включен в европейския списък на редките, застрашените и ендемичните растения в категория "рядък".

Порест млечник (*Cicerbita plumieri* Kirschl., сем. Asteraceae)

Преходна мурава (*Pyrola media* Swar., сем. Pyrolaceae)

Разперена светлика (*Luzula deflexa* Koz., сем. Juncaceae). Среща се из високопланинските ливади над 2000 м надморска височина. Български ендемит.

Ресничест дебелец (*Sempervivum ciliosum* Craib., сем. Crassulaceae). Балкански ендемит.

Рилска жълтица (*Leontodon rilaensis* Hayek, сем. Asteraceae)

Рилска иглика (*Primula deorum* Vel., сем. Primulaceae). Български ендемит, включен в европейския списък на застрашените, редките и ендемичните растения в категория "незаstraшен".

Рилска теменуга (*Viola orbatica* Panc., сем. Violaceae). Български ендемит.

Рилски ревен (*Rheum rhaponticum* L., сем. *Chenopodiaceae*). Среща се над Рилския манастир. Реликт. Включен е в европейския списък на редките, застрашените и ендемичните растения в категория "рядък".

Родопска мишовка (*Minuartia rhodopaea*, сем. *Caryophyllaceae*). Разпространение - Знеполе. Балкански ендемит.

Ръбестостъблен воден морач (*Oenanthe angulosa*, сем. *Apiaceae*). Среща се в Конявска планина.

Самодивско лале (*Lilium jankae*, сем. *Liliaceae*). Разпространение – Руй, Милевска и Конявска планина. Защитен вид.

Сбит многоцветен кимион (*Carum multiformum*, сем. *Apiaceae*). Среща се по дефилето на р.Струма.

Силаум (*Silaum silaus* Schinz, сем. *Apiaceae*)

Средиземноморски шпорец (*Delphinium halteratum*, сем. *Ranunculaceae*). Разпространение - Струмска долина.

Сръбска синя китка (*Orobanche serbica*, сем. *Orobanchiaceae*). Находище в Конявска планина.

Сръбски ранилист (*Stachys serbica*, сем. *Lamiaceae*). Среща се в Конявска планина. Балкански ендемит.

Сръбско звънче (*Edraianthus serbicus*, сем. *Campanulaceae*). Разпространение - Конявска планина. Балкански ендемит.

Сръбско звънче (*Edraianthus serbicus*, сем. *Campanulaceae*). Разпространение - край град Трън и Парамунска планина. Балкански ендемит.

Стройна теменуга (*Viola gracilis*, сем. *Violaceae*). Разпространено е в Осоговска планина.

Студолюбива тинтява (*Gentiana frigida* Haenke, сем. *Gentianaceae*)

Тис (*Taxus baccata*, сем. *Taxaceae*). Среща се естествено в района на Кирилова поляна.

Тракийско омразниче (*Onosma thracica* Vel., сем. *Boraginaceae*). Български ендемит.

Фибигия, Щитовидна фибигия (*Fibigia clypeata*, *Farsetia clypeata*, сем. *Brassicaceae*). Разпространение - около град Трън.

Хойфелова тимянка (*Ferula heuffelii*, сем. *Apiaceae*). Среща се в Конявска планина.

Хойфелово плюскавиче (*Silene heuffelii* Soo, сем. *Caryophyllaceae*)

Храсталачна глушина (*Vicia dumetorum* L., сем. *Fabaceae*)

Хуеция (*Huetia cunarioides* Guss., сем. *Apiaceae*). Разпространение - Знеполе и Кървав камък.

Червена (Кавказка) липа (*Tilia rubra* DC., сем. *Tiliaceae*)

Червенодръжково шапиче (*Alchemilla erythropoda* Juz., сем. *Rosaceae*)

Черен емпетреум (*Empetrum nigrum* L., сем. *Empetraceae*)

Черноморски хипекоум (*Hypocoum ponticum*, сем. *Papaveraceae*). Разпространение - Струмска долина на юг от с.Бобешино. Балкански ендемит, включен в списъка на редките, застрашени и ендемичните растения с категория "уязвим".

Чуплива гаудиния (*Gaudinia fragilis* L.). Среща се в мезофитни тревни съобщества край шосето за град Кюстендил към южната част на блатото, близо до село Байкал.

Шарпланински ранилист (*Stachys scardica*, сем. *Lamiaceae*). Разпространено в Осоговската планина (над Кюстендил). Балкански ендемит.

Шилолистка (*Subularia aquatica* L., сем. *Brassicaceae*). Расте в глациални високопланински езера над 1800 м н.в.

Широколистна мишовка (*Minuartia saxifraga* Graebn., сем. *Caryophyllaceae*)

Освен посочените вече застрашени от изчезване и ендемични видове, на територията на резерват "Острица" се срещат и следните защитени растения:

Триръбеста жълтуга (*Gentiana triangularis* Kit.)

Скален равнец (*Achillea ageratifolia* S.S.)

Скална млечка (*Euphorbia rupestris* Friv.)

Гръцко плюскавиче (*Silene graeca*)

Австрийска мукина (*Sorbus austriaca* Beck.) Рядък вид, срещан у нас единствено в Голо бърдо и Средни Родопи.

Сенниковидна мукина (*Sorbus umbellata* Dest.) Среща се на Витоша (отдел 425).

Мукините нямат стопанско значение, но плодовете им се използват за храна от различни животни.

Защитени територии

Защитените природни обекти на територията на РУГ – Кюстендил са посочени по лесничейства.

На територията на ДЛ “Трън”:

- **Природна забележителност “Ждрелото”** - обявена със Заповед № 1803/26.07.1961 на МГ, с обща незалесена площ 8,7 ха. Представлява скално образувание по течението на р. Ерма на около пет километра северно от гр. Трън в землището на с. Ломница.
- **Вековни дървета** - единични вековни дървета в чертите на горския фонд.

На територията на ДЛ “Кюстендил”:

- **Природна забележителност “Земенски скали”** - обявена със заповед № 1120/02.07.1968 година на МГГП, с обща незалесена площ 12,6 ха.

На територията на ДДС “Осогово”:

- **Резерват “Черна река”**, обявен със заповед № 876/25.11.1980 година на КОПС, с обща площ 190,8 ха, от която залесена 185,3 ха и незалесена 5,5 ха.
- **Природна забележителност “Юч бунар”**, обявена със заповед № 26/09.01.1989 година с обща залесена площ - 0,3 ха. Група дървета от вида гигантска секвойа в землището на с. Богослов
- **Природна забележителност “Вековна букова гора”**, обявена със заповед № РД-420/14.11.1995 година на МОС, със залесена площ 1,2 ха. Намира се в местността “Света гора” - манастир “Свети Лука”, в землището на с. Граница

На територията на ДЛ “Невестино”:

- **Природна забележителност “Ридината”** - обявена със заповед №995/1971 г. на МГГП, с обща незалесена площ 0,5 ха.
- **Природна забележителност “Водопад Света Яна”** - обявена със заповед №995/1971 г. на МГГП, с обща площ 0,9 ха, от която 0,6 ха залесена и 0,3 ха незалесена.

На територията на ДЛ “Брезник”:

- **Вековни дървета** Круша (обикновена) и Дъб (зимен), обявени със заповед № 3223/16.12.1969 год. в землището на с. Долна Секирна.

На територията на ДЛ “Земен” няма обявени природни обекти.

На територията на ДЛ “Радомир”:

- **Резерват “Острица”**, обявен със заповед № 318/20.02.1961 на ГУГ и допълнен със заповед № 775/29.03.1972 с обща площ 136,3 хектара.
- **Буферна зона на резерват “Острица”**, обявена със заповед № 1062/21.11.1986 на КОПС с обща площ 119,2 хектара.
- **Природен парк “Витоша”**, обявен с ПМС № 621/01.08.1952 и разширен със заповед № 1075/23.11.1981 на КОПС. На територията на ДЛ “Радомир” попада само част от парка – 4314,5 ха.
- **Природна забележителност “Вековна дъбова гора в местността “Янковец”**, обявена със заповед № 3039/03.10.1974 на МГГП с обща площ 2,2 хектара.
- **Природна забележителност “Група вековни дървета от цер” край село Чуковец**, обявена със заповед № 1126/08.08.1981 на МГГП. Площ няма.
- **Природна забележителност “Група вековни дървета от зимен дъб” край село Чуковец**, обявена със заповед № 1126/08.08.1981 на МГГП. Площ няма.
- **Природна забележителност “Вековно дърво Летен дъб” край село Боснек**, обявена със заповед № 702/04.04.1961 на ГУГ към МС. Площ няма.
- **Природна забележителност “Естествено находище на див божур”**, обявена със заповед № 3039/03.10.1974 на МГГП с площ 1,3 ха.

На територията на ДДС “Витошко” - Студена:

- **Природен парк “Витоша”**, обявен със заповед № 1075/23.11.1981. Цялата територия на ДДС “Витошко” попада в парка.
- **Природна забележителност “Духлата”**, обявена със заповед № 2810/10.10.1962 на КГГП. Най-дългата пещера в България. Намира се на 1,5 км от с. Боснек.

На територията на ДЛ “Дупница”:

- **Резерват “Скакавица”**, обявен със заповед № 508/28.03.1968 на МГГП с обща площ 83,0 ха, от която залесена 82,8 ха и незалесена 0,2 ха.

- **Национален парк “Рила”**, обявен като Народен парк “Рила” със заповед № 114/24.02.1992 на МОС, прекатегоризиран със заповед № РД-247/19.07.1999 на МОСВ. На територията на ДЛ “Дупница” парка обхваща територия с обща площ 4309,9 ха, от която залесена 3191,8 ха и незалесена 1118,1 ха.
- **Природна забележителност Водопад “Самоковището”**, обявена със заповед № 3976/11.10.1965 на МГГП с обща залесена площ 1,5 ха.
- **Природна забележителност Водопад “Горица”**, обявена със заповед № 3976/11.10.1965 на МГГП с обща незалесена площ 1,1 ха.
- **Природна забележителност “Морени,”** обявена със заповед № 283/04.05.1979 на МГГП с обща незалесена площ 3,6 ха. Намира се в м. “Самоковището”.
- **Природна забележителност “Земна пирамида”**, обявена със заповед № 283/04.05.1979 на МГГП) с площ 0,1 ха. Земна пирамида с височина 4,2 м и обиколка 3,1 м.
- **Природна забележителност “Находище на турска леска”**, обявена със заповед № 882/25.11.1980 година на МГГП, с площ 2,0 ха.

На територията на ДЛ “Рилски манастир”:

- **Природен парк “Рилски манастир”** - обявен като част от народен парк “Рила” със заповед № 114/24.02.1992 на МОС, прекатегоризиран като природен парк “Рилски манастир” със заповед № РД-310/26.06.2000 на МОСВ, с обща площ 12704,3ха, от която залесена 9586,6 ха (в т.ч.1736,1 ха клек) и незалесена 3117,7 ха.
- **Буферна зона около резерват “Риломанастирска гора”** - обявена със заповед № 307/10.04.1986 на КОПС, с обща площ 1153,0 ха, от която залесена 795,8 ха (в т.ч.123,3 ха клек) и незалесена 357,2 ха.
- **Природна забележителност “Стобски пирамиди”** - обявена със заповед № 378/05.02.1964 на МГГП, с обща незалесена площ 7,3 ха.